

दि करमाळा अर्बन को-ऑप बँक
लि.करमाळा या बँकेच्या विशेष एकरकमी
कर्ज परतफेड योजनेस मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: युआरबी-१८२३/प्र.क्र.३६७/७-स,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक - २५ जून, २०२४

वाचा -

- वाचा :- १) शासन निर्णय क्र.युआरबी १८०७/प्र.क्र.४५९(ब)/७-स दि.२७ एप्रिल, २०२३
२) शासन निर्णय युआरबी-१८२३/प्र.क्र.३६७/७-स, दिनांक ०३.१०.२०२३
३) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे यांचे पत्र क्र.
जा.क्र.ना.बँका/१-सआ/करमाळा बँक/ओटीएस प्रस्ताव/२०२१/१५६१ दि.२४.०५.२०२४

प्रस्तावना:-

दि करमाळा अर्बन को-ऑप बँक लि.करमाळा या बँकेस विशेष एक रकमी कर्ज परतफेड योजनेस मुदतवाढ देण्याबाबत सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे यांनी दि.२४.०५.२०२४ च्या पत्राद्वारे शासनास प्रस्ताव सादर केला आहे. सदर योजनेस मुदतवाढ दिल्यास बँकेतील जुन्या कर्जखात्यांची वसूली होण्यास मदत होईल. त्यामुळे बँकेचा संचित तोटा कमी होऊन बँकेस वाढीव तरलता उपलब्ध होऊ शकेल व बँकेची पत सुधारण्यास मदत होईल. सबब, बँकेचे आर्थिक हित लक्षात घेऊन सदर बँकेसाठी संदर्भ क्र.२ अन्वये लागू केलेली विशेष एक रकमी कर्ज परतफेड योजनेस मुदतवाढ देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे यांनी दि. २४.०५.२०२४ रोजीच्या पत्राद्वारे दि करमाळा अर्बन को-ऑप बँक लि.करमाळा या बँकेसंदर्भात सादर केलेल्या विशेष एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेस मुदतवाढ देण्याच्या प्रस्तावास महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम १५७ मधील तरतूदीनुसार शासनास प्राप्त असलेल्या अधिकारानुसार महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम, १९६१ मधील नियम-४९ च्या तरतुदीमधून सूट देऊन दि करमाळा अर्बन को-ऑप बँक लि.करमाळा या बँकेस परिशिष्ट “ अ ” प्रमाणे नमूद विशेष एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेस दि. ३१ मार्च, २०२५ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात येत आहे.

वरील योजनेच्या अंमलबजावणीचा सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे यांनी दरमहा आढावा घेऊन भारतीय रिझर्व बँकेच्या अटीचे दि करमाळा अर्बन को-ऑप बँक लि.करमाळा यांचेकडून काटेकोरपणे पालन होत असल्याची खात्री करावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०६२५१५५४२२३५०२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(राहुल शिंदे)
कार्यासन अधिकारी महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

- १) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- २) विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, सोलापूर.
- ३) जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, सोलापूर
- ४) सरव्यवस्थापक, दि करमाळा अर्बन को-ऑप बँक लि.करमाळा.
- ५) निवडनस्ती ७-स.

परिशिष्ट “अ”

शासन निर्णय क्र. युआरबी-१८२३/प्र.क्र.३६७/७-स, दि. २५ जून, २०२४ सोबतचे सहपत्र

१) **योजनेचे नाव :-** नागरी सहकारी बँकांसाठी एकरकमी कर्ज परतफेड योजना २०२४
दि करमाळा अर्बन को-ऑप बँक लि.करमाळा या बँकेसाठी विशेष
एकरकमी कर्ज परतफेड योजना सन २०२४

२) **योजनेसाठी पात्र कर्जदार -**

- अ) दि.३१/०३/२०२२ अखेर जी कर्जखाती अनुत्पादक कर्जाच्या संशयित (Doubtful) किंवा त्यावरील वर्गवारीत समाविष्ट केलेली असतील अशा सर्व कर्ज खात्यांना ही योजना लागू होईल.
- ब) दि.३१/०३/२०२२ अखेर अनुत्पादक कर्जाच्या 'सबस्टँडर्ड' वर्गवारीत समाविष्ट झालेल्या व नंतर संशयित व बुडित वर्गवारीत गेलेल्या कर्जखात्यांना देखील ही योजना लागू होईल.

३) **योजनेसाठी अपात्र कर्जदार -**

रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार सदर योजना ही पुढील कर्जांना लागू होणार नाही.

- अ) फसवणूक, गैरव्यवहार करून घेतलेली कर्जे व जाणिवपूर्वक थकविलेली कर्जे.
- ब) रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वांचे अथवा आदेशांचे उल्लंघन करून वितरीत केलेली कर्जे.
- क) आजी व माजी संचालकांना व त्यांच्याशी हितसंबंध असणाऱ्या भागीदारी संस्था/कंपन्या/संस्था यांना दिलेल्या कर्जांना अथवा त्यांची जामिनकी असणाऱ्या कर्जांना रिझर्व्ह बँकेच्या पूर्व परवानगीशिवाय सदर सवलत देता येणार नाही.
- ड) संचालकांच्या कुटुंबातील व्यक्तींना दिलेल्या कर्जांसाठी अथवा ते जामीनदार असलेल्या कर्जांना सदर योजना लागू होणार नाही. (येथे 'कुटुंब' (Family)) म्हणजे म.स.का. कलम ७५(२) मधील स्पष्टीकरण १ मध्ये नमूद केलेप्रमाणे पत्नी, पती, वडील, आई, भाऊ, बहीण, मुलगा, मुलगी, जावई किंवा सून)
- इ) पगारदारांच्या मालकांशी जर पगारकपातीचा करार झाला असेल तर अशा पगारदारांना दिलेल्या खावटी कर्जांसाठी सदर योजना लागू होणार नाही.
- अपवाद — एखादी पगारदार कर्मचा-यांची कंपनी आस्थापना जर बंद झाली असेल अथवा कर्मचारी कपात योजनेनुसार (Employee Retrenchment) जर कर्जदार/ जामीनदार यांची नोकरी संपुष्टात आली असेल तर अशा पगारदारांच्या कर्ज प्रकरणांना सदर योजना लागू राहिल. तसेच जर पगारदार कर्मचारी (कर्जदार) मयत झाला असेल, तर अशा पगारदार कर्ज प्रकरणांना देखील सदर योजना लागू राहिल.
- फ) एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेनुसार तडजोडीची रक्कम जर रु.१० कोटी किंवा त्यापेक्षा जास्त असेल तर अशा कर्ज प्रकरणांना सदर योजना लागू करण्यासाठी सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांची पूर्वपरवानगी घेणे अनिवार्य राहिल.

४) योजनेची मुदत

या योजनेची मुदत दि. ३१ मार्च २०२५ पर्यंत राहिल. दि. २८ फेब्रुवारी २०२५ पर्यंत प्राप्त झालेल्या अर्जावर दि. ३१ मार्च २०२५ पर्यंत निर्णय घ्यावा लागेल

५) योजनेची व्याप्ती

- अ) ही योजना सर्व प्रकारच्या कर्जांना तसेच कर्जाव्यतिरिक्त दिलेल्या तात्पुरती उचल मर्यादा, बील डिस्काउंट व इतर आर्थिक सवलतींना लागू होईल.
- ब) कोणत्याही कायद्यांतर्गत कारवाई चालू असणाऱ्या व कलम १०१ अन्वये वसूली दाखला प्राप्त व कलम ९१ अन्वये निवाडे प्राप्त झालेल्या कर्जांनासुद्धा ही योजना लागू होईल.
- क) जेथे कर्जदाराची एकापेक्षा जास्त कर्जखाती असतील व त्यापैकी एखादे / काही कर्जखाती अनुत्पादक झाली म्हणून इतर सर्व कर्जखाती 'समूह कर्जे' म्हणून अनुत्पादक होतात. तर सर्व कर्जखात्यांना एक रकमी कर्ज परतफेड योजेची सवलत देण्यात यावी.

६) योजनेसाठी तडजोडीचे सूत्र

रिझर्व्ह बँकेने उत्पन्न संकल्पना — जिंदगीचे वर्गीकरण व अनुत्पादक जिंदगीसाठी करावयाच्या तरतुदीसाठी प्रसिध्द केलेल्या मास्टर सर्कुलर क्रमांक १२ दिनांक १/७/२०१५ नुसार कर्जखात्याचे केलेले वर्गीकरण खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र	जिंदगी वर्गीकरण	थकीत कालावधी
१	सबस्टॅण्डर्ड जिंदगी (Substandard)	अनुत्पादक झाल्यानंतर १२ महिने पर्यंत
२	संशयीत-१ (Doubtful-१)	सबस्टॅण्डर्ड झाल्यानंतर १२ महिने
३	संशयीत-२ (Doubtful-२)	संशयीत-१ झाल्यानंतर ३६ महिने पर्यंत
४	संशयीत-३ (Doubtful-३)	संशयीत-१ झाल्यानंतर ३६ महिन्यांचे वर
५	बुडोत (Loss)	बँक, लेखापरीक्षक, सहकार विभाग यांनी प्रमाणित केलेनुसार

- अ) ज्या दिवशी संबंधित कर्जखाते हे अनुत्पादक कर्जाच्या संशयीत-१ (Doubtful-१) या वर्गवारीत वर्गीकृत केले असेल त्या दिवशीचा लेजर बॅलन्स व येणे व्याज अशी एकत्रित रक्कम येणे समजावी.
- ब) बँकेने द.सा.द.शे. ७% दराने सरळव्याज पध्दतीने तडजोडीच्या दिनांकापर्यंत व्याजाची आकारणी करावी.
- क) तडजोडीची रक्कम एक रकमी भरणा केल्यास एन.पी.ए. तारखेपासून द.सा.द.शे. ६% सरळव्याज पध्दतीने तडजोडीच्या दिनांकापर्यंत व्याजाची आकारणी करावी.

ड) तडजोड रक्कम परिशिष्ट ब-१ प्रमाणे निश्चित करावी व तडजोड रक्कम उणे (Negative) येत असेल तर अशी रक्कम कर्जदारास परत न करता संबंधीत कर्जखाते या योजनेअंतर्गत बंद करावे.

इ) १) संशयीत-३ (Doubtful-३) किंवा बुडीत कर्जखात्याची येणेबाकी काढताना संशयीत-१(Doubtful-१) च्या मुददल रकमेवर द.सा.द.शे. ७% व्याजदराने सरळव्याज पद्धतीने डी-३ पर्यंतच्या कालावधीसाठी व्याजाची आकारणी करावी व त्यामध्ये डी-१ तारखेचे व्याज मिळावावे व परिशिष्ट ब-१ अनुसार तडजोड रक्कम निश्चित करावी. सदर कर्जखात्यावर संशयीत-३ (Doubtful-३) किंवा बुडीत(Loss) च्या दिनांकानंतर व्याज वसूल करण्यात येणार नाही.

२) जर तडजोड रक्कम उणे (Negative) येत असेल तर अशी रक्कम कर्जदारास परत न करता संबंधीत कर्जखाते या योजनेअंतर्गत बंद करावे.

ई) १) मयत कर्जदाराच्या बाबतीत तडजोड रक्कम परिशिष्ट ब-२ प्रमाणे निश्चित करावी.

२) जर तडजोड रक्कम उणे (Negative) येत असेल तर अशी रक्कम कर्जदारास परत न करता संबंधीत कर्जखाते या योजनेअंतर्गत बंद करावे.

उपरोक्त सुधारणेमध्ये नमूद करण्यात आलेल्या परिशिष्ट ब-१ मध्ये- संशयीत-३ (Doubtful-३) बुडीत कर्ज खात्यासंदर्भात तडजोडीचे सूत्र व परिशिष्ट ब-२ मध्ये — मयत कर्जदारांच्या खात्यासंदर्भात तडजोडीचे सूत्र नमूद करण्यात आलेले असून सदर दोन्ही परिशिष्टे शासन निर्णयामध्ये समाविष्ट करण्यात येत आहेत.

३) दि.३१/३/२०२३ रोजी किंवा तत्पूर्वी जी कर्जखाती संशयित-३(Doubtful-३) किंवा बुडीत (Loss) या प्रकारात वर्गीकृत केली असतील व सदर कर्जदार मयत असेल तर, मयत थकीत कर्जदारांच्या वारसांकडून वसूली करताना सदरचे खाते संशयीत-१(Doubtful-१) मध्ये वर्ग झाल्याच्या दिनांकारोजीची एकूण येणे (मुददल+व्याज) रक्कम वसूल करावी.

७) बँकांनी करावयाची कार्यवाही

अ) योजना स्विकारल्यानंतर ती सर्व कर्जदारांमध्ये कोणताही भेदभाव न करता समान पद्धतीने लागू करण्याचे बंधन बँकेवर राहिल.

ब) योजना स्वीकारल्यानंतर त्याची माहिती सर्व शाखांच्या नोटीस बोर्डवर लावणे बँकेस बंधनकारक आहे. तसेच ग्राहकांनी मागणी केल्यास या योजनेची प्रत देण्याचे बंधन बँकेस राहिल.

क) योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी बँकेचे प्रशासक व प्रभारी मुख्य कार्यकारी अधिकारी हे त्या उपसमितीचे सदस्य असतील. सदर समितीने मंजूर केलेल्या प्रकरणांना पुढील प्रशासक सभेमध्ये मान्यता घेणे आवश्यक राहिल.

ड) या योजनेअंतर्गत नामंजूर करण्यात येणा-या सर्व कर्जदारांना कारणासह नामंजूरीचे पत्र देणे बँकांवर बंधनकारक राहिल.

इ) एन.पी.ए. ची तारीख व वर्गवारी बँकेच्या दफतराप्रमाणे व लेखापरिक्षकांनी प्रमाणित केल्याप्रमाणे निश्चित करण्यात यावी. कर्ज परतफेडी संबंधी बाबींमधील वाद महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ९१ अंतर्गत सोडविण्याची तरतूद आहे. त्याप्रमाणे सदर योजनेचा

लाभ देणेचे अनुषंगाने अगर तडजोड रकमेबाबत काही वाद निर्माण झाल्यास त्याबाबत संबंधित तरतूदीप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

- ई) तडजोड रकमेचा भरणा कर्जदारांनी त्याच बँकेतून नवीन कर्ज घेऊन करावयाचा नाही. बँकेतील अशा इतर कोणत्याही कर्जातून तडजोड रकमेचा भरणा झाल्यास, त्याकरीता संचालक मंडळास जबाबदार धरून कारवाई करण्यात येईल.
- फ) सदर कर्ज परतफेड योजनेअंतर्गत कर्जखाते बंद करताना संबंधित कर्जदारास नव्याने कर्ज / सवलत देता येणार नाही. कर्जदारास पुढील ५ वर्षांपर्यंत बँकेकडून कोणत्याही प्रकारचे कर्ज / सवलत घेता येणार नाही तसेच तो बँकेतील कोणत्याही कर्जास / सवलतीस ५ वर्षे जामीन राहू शकणार नाही.
- ग) सदर योजनेअंतर्गत अर्जामध्ये नमूद करण्यासाठी कर्जदाराने आपल्या कर्जखात्याची (लेजर) माहिती मागितल्यास बँकेने सदरची माहिती कर्जदारास तात्काळ उपलब्ध करून द्यावी.

८) परतफेड करण्यासाठी कालावधी

- अ) कर्जदाराने एक रकमी कर्ज परतफेड योजने नुसार करावयाच्या अर्जासोबत, सदर कर्ज प्रकरण ज्या दिवशी अनुत्पादक कर्जाच्या संशयीत-१ (Doubtful-१) या वर्गवारीत वर्गीकृत केले असेल, त्या दिवशीच्या लेजर बॅलन्सच्या (मुददल + व्याज) किमान ५०% रक्कम भरणे आवश्यक आहे.
- ब) कर्जदाराने एक रकमी कर्ज परतफेड योजने अंतर्गत अर्ज मंजुरीचे पत्र प्राप्त झाल्यापासून कर्जदाराने ९० दिवसांत तडजोडीची सर्व रक्कम भरणे आवश्यक आहे.

९) योजनेसंबंधी इतर तरतुदी

- अ) या योजनेत बदल करण्याचा अधिकार बँकेस असणार नाही.
- ब) एक रकमी कर्ज परतफेड योजनेअंतर्गत सवलत मिळणाऱ्या कर्जखात्यांना महाराष्ट्र सहकार नियम १९६१ चे नियम ४९ अंतर्गत नमूद केलेली निर्लेखनाची प्रक्रिया लागू होणार नाही.
- क) या योजनेअंतर्गत तडजोड केलेल्या खात्यांची सर्व माहिती वार्षिक साधारण सभेने नोंद घेण्यासाठी पुढील वार्षिक सभेस, स्वतंत्र विषयाद्वारे देण्याचे बंधन बँकेवर राहील.
- ड) या योजनेअंतर्गत होणाऱ्या वसुलीवर सरचार्ज लागणार नाही.
- इ) जामीनदार हे सहकर्जदार असल्याने या योजनेअंतर्गत कर्जदाराने अर्ज केला नाही तर तो जामीनदारांनाही अर्ज करता येईल.
- ई) (वाचा क्र.०२ मधील शासननिर्णयामध्ये) एक रकमी कर्ज परतफेड योजनेबाबत परिशिष्ट ब (तडजोडीचे सुत्र), परिशिष्ट क (अर्जदाराने करावयाचा अर्जाचा नमुना), परिशिष्ट ड (मंजूरी पत्राचा नमुना), परिशिष्ट इ (वार्षिक सर्वसाधारण सभेसमोर द्यावयाची माहिती), परिशिष्ट ब-१ (बुडीत कर्जखात्यासंदर्भात तडजोडीचे सुत्र), परिशिष्ट ब-२ (मयत कर्जदाराच्या कर्जखात्यासंदर्भात तडजोडीचे सुत्र) समाविष्ट करण्यात आलेली आहेत. सदर परिशिष्टे बँकेच्या संदर्भात निश्चित केलेल्या व्याजदरानुसार सुधारीत करावीत.

१०) योजनेची प्रसिध्दी व प्रचार :-

या योजनेचा अधिकाधिक कर्जदारांना व बँकांना फायदा घेता यावा व बँकेकडील एन.पी.ए. कमी होण्यास मदत व्हावी या दृष्टीने आवश्यक ती प्रसिध्दी व प्रचाराची मोहिम बँकेने हाती घ्यावी.

११) योजनेचे संनियंत्रण व अहवाल सादर करणे.

सदर योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी होण्याचे दृष्टीने सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी वेळोवेळी आढावा घेऊन या योजनेचे संनियंत्रण करावे व योजनेच्या प्रगती व फलनिष्पत्तीबाबत संबंधीत बँकेकडून माहिती घेऊन दर तीन महिन्यांनी शासनास अहवाल सादर करावा.

(राहुल शिंदे)
कार्यासन अधिकारी महाराष्ट्र शासन,